

RMA GIL

Els Països Catalans estan sotmesos a una larvada però real 'batalla demogràfica'. Amb índexs de natalitat ben magres i a la vegada amb allaus immigratòries d'importància creixent, el futur del país, considerat sota els paràmetres tradicionals, està en l'aire. En el cas de les Illes Balears, l'enorme immigració ja ha capgirat la societat. El català és minoritari i tot indica que esdevindrà marginal.

La batalla demogràfica

Des de fa mesos, i de forma recurrent, apareixen als mitjans de comunicació manifestacions de líders socials i polítics del món nacionalista catalanista alertant sobre les implicacions que per a la llengua i per a la identitat implica una allau immigratòria descontrolada.

A Catalunya, les famoses declaracions d'Heribert Barrera i de l'esposa del president de la Generalitat, Marta Ferrusola, aixecaren polseguera. En diverses ocasions, i de manera més moderada, el mateix Jordi Pujol s'hi ha referit. A les Balears, en aquests moments, la polèmica sobre possibles sostres poblacionals

(a partir de les restriccions de construcció) és viva i creixent, després d'uns anys de negar-se a veure com es disparava el creixement poblacional.

Des de la Meseta es treu importància a les dades immigratòries i s'entén que aquestes manifestacions no són sinó expressió d'una xenofòbia larvada. Aquesta presumpció és usada, sense embuts, com element d'agressió política contra tot nacionalisme, en un dels múltiples episodis d'aquesta mena que des de fa anys sorgeixen a Madrid.

Per veure què hi ha de cert, sobre la demografia i la immigració, aquest setmanari ha analitzat les dades oficials de l'Instituto Nacional de Estadística, reagrupant-les conceptualment d'acord amb una visió de Països Catalans i fent-ne una senzilla comparació analítica.

Val a dir, i tractant-se d'una qüestió tan delicada, que afecta milers de persones que cerquen treball (que hauria de ser un dret reconegut) que no es tracta de cap manera de culpabilitzar ningú. Ni pen-

Des del centre de la península es treu importància a les dades immigratòries i s'entén la preocupació com una expressió de xenofòbia larvada

La població en xifres

EVOLUCIÓ DE LA POBLACIÓ. 1990-2000

	1990	2000	Variació absoluta	Variació relativa
Estat espanyol	38.874.573	40.499.791	1.625.218	4,1%
Illes Balears	709.200	845.630	136.430	19,2%
Catalunya	6.060.217	6.261.999	201.782	3,3%
País Valencià	3.857.243	4.120.729	263.486	6,8%
Països Catalans*	10.626.660	11.228.358	601.698	5,6%
Resta de l'estat espanyol	28.247.913	29.271.433	1.023.520	3,6%

* Els Països Catalans es consideren únicament com els territoris sota administració espanyola.

RESUM PROJECCIÓ VARIACIÓ POBLACIÓ. 1990-2005

	Variació absoluta	Variació relativa
Estat espanyol	2.504.351	6,4
Illes Balears	175.960	24,8
Catalunya	277.596	4,6
País Valencià	417.124	10,8
Països Catalans	870.680	8,2
Resta de l'estat espanyol	1.633.671	5,8

DESVIAMENT ENTRE CREIXEMENT REAL I PROJECCIONS. 1990-2000

	Variació absoluta	Variació relativa	Projecció absoluta	Projecció relativa
Estat espanyol	1.625.218	4,1%	1.247.100	3,2%
Illes Balears	136.430	19,1%	91.709	12,9%
Catalunya	201.782	3,3%	136.440	2,2%
País Valencià	263.486	6,8%	212.976	5,5%
Països Catalans	601.698	5,6%	441.125	4,1%
Resta de l'estat espanyol	1.023.520	3,6%	805.975	2,8%

L'INE elabora projeccions de l'evolució de la població. És interessant observar, en el període 1990-2000, la desviació entre les dades reals i les projectades, per així fer-se una idea de les possibilitats de desviacions en la projecció fins el 2005.

PROJECCIÓ DE L'EVOLUCIÓ DE LA POBLACIÓ. 1990-2005

	1990	1995	2000	2005	
POBLACIÓ	Estat espanyol	38.874.573	39.249.083	40.121.673	41.378.924
	Països Catalans	10.626.660	10.720.008	11.067.785	11.497.340
	Illes Balears	709.200	729.721	800.909	885.160
	Catalunya	6.060.217	6.075.203	6.196.657	6.337.813
	País Valencià	3.857.243	3.915.084	4.070.219	4.274.367
	Resta de l'estat espanyol	28.247.913	28.529.075	29.881.584	29.881.584
INCREMENT RESPECTE A CINC ANYS ABANS Nombres absoluts	Estat espanyol		374.510	872.590	1.257.251
	Països Catalans		93.348	347.777	429.555
	Illes Balears		20.521	71.118	84.251
	Catalunya		14.986	121.454	141.156
	País Valencià		57.841	212.976	204.148
	Resta de l'estat espanyol		281.162	524.813	827.696
VARIACIÓ RESPECTE A CINC ANYS ABANS Percentatge	Estat espanyol		0,96%	2,22%	3,13%
	Països Catalans		0,87%	3,25%	3,88%
	Illes Balears		2,89%	9,74%	10,51%
	Catalunya		0,24%	1,99%	2,27%
	País Valencià		1,49%	5,43%	5,01%
	Resta de l'estat espanyol		0,90%	1,80%	2,80%
INCREMENT EL 2005 RESPECTE 1990 Nombres absoluts	Estat espanyol				2.504.351
	Països Catalans				870.680
	Illes Balears				175.960
	Catalunya				277.596
	País Valencià				417.124
	Resta de l'estat espanyol				1.633.671
INCREMENT EL 2005 RESPECTE 1990 Percentatges	Estat espanyol				6,44%
	Països Catalans				8,19%
	Illes Balears				24,81%
	Catalunya				4,58%
	País Valencià				10,81%
	Resta de l'estat espanyol				5,78%

sar-hi. Únicament de deixar constància que els nostres països estan immersos en el procés demogràfic més important que han conegut i que el discurs políticament correcte sembla voler practicar la tàctica de l'estruç. No es tracta, només, que la immigració pugui portar conseqüències sobre la identitat i la cultura pròpia. És, també, un fenomen que quan assoleix tanta intensitat (com en el cas de les Balears) afecta totes les infraestructures d'un país. Que se'n parli és el primer pas per posar-hi solucions.

Espanya versus Països Catalans.

Si s'observa el primer quadre de la pàgina 76, referit a l'evolució de la població entre 1990 i 2000, es veu ràpidament que mentre que Espanya (considerada sense el País Catalans) té uns increments de població d'un 3,6%, els Països Catalans presenten dos punts per sobre, un 5,6%. Tot i que dos punts no semblen una diferència gaire important, és obvi que si la tendència es manté, el diferencial s'aniria fent més ample.

Si ens fixem en el conjunt de l'estat espanyol, veiem que l'increment total és d'un 4,1%. Si considerem l'enorme quantitat de declaracions i disputes polítiques que s'han creat arran de la Llei d'Estrangeria, dins el marc general migratori, amb aquest percentatge, la conclusió és òbvia: que tant les forces polítiques, com la intel·lectualitat espanyola, com els mitjans de comunicació, com la societat en general, reacciona, davant aquest 4%, amb certa si no por, sí almenys prevenció. Aleshores, si considerem els Països Catalans estrictament, i davant un 5,6% d'increment demogràfic (naturalment la immensa majoria del qual producte de la immigració), la preocupació de polítics, intel·lectuals i mitjans de comunicació està més que justificada.

Si considerem les projeccions de població que fa l'Institut Nacional d'Estadística (INE), veiem que la previsió per a Espanya (sense els Països Catalans) per a l'any 2005 és que, en relació a 1990, s'hagi augmentat un 5,78%. El percentatge, pel mateix període, pel que fa als Països Catalans, seria d'un 8,19%. És a dir, que mentre entre 1990 i 2000 la diferència entre l'increment demogràfic

Heribert Barrera va alertar del risc que corre la cultura catalana si continuen les altes xifres immigratòries. Jordi Pujol també s'ha referit, més moderadament, a aquesta nova situació.

La pujada demogràfica és un fenomen que, en assolir molta intensitat, afecta directament totes les infraestructures d'un país

d'Espanya i dels Països Catalans és un 2%, el mateix índex previst per d'aquí només quatre anys seria ja de 2,5 punts. En cinc anys hauria augmentat el diferencial 0,5 punts, és a dir una quarta part d'increment del diferencial negatiu. Per tant, l'afirmació feta abans segons la qual la tendència podria ésser perjudicial per a l'índex català, no és gens gratuïta. El mateix INE així ho reconeix.

S'ha de fer menció de la reserva, que val per a totes les projeccions, que mentre que el quadre de projeccions (fet abans de conèixer la revisió de padró del 2000) preveu pel 2000 un increment demogràfic als Països Catalans del 4,1%

en relació a 1990, la revisió del padró del mateix any donà un resultat del 5,6%. És a dir, 1,5 punts de desviació a l'alça. En el cas espanyol (sense Països Catalans) aquesta desviació és únicament del 0,77%. Pràcticament la meitat. Si aquesta diferència fos producte d'una manca de previsió dels efectes de l'allau migratòria, no seria gens gratuït suposar que, en les projeccions pel 2005, la desviació d'Espanya serà encara considerament inferior a la que es pugui produir en els Països Catalans.

Països Catalans. Si analitzem les xifres internes dels Països Catalans, ens

La immigració genera tota mena de reaccions. Dalt, Francesc Antich, president balear, defensa mesures restrictives per a la construcció. Maria Antònia Munar, presidenta del Consell de Mallorca, proposa d'establir "sostres poblacionals". A sota, Eberhard Grosske, conseller de Treball, no vol "sòtills poblacionals"; i Antoni Mir (OCB) parla de "bomba demogràfica".

adonam ben aviat dels brutals increments que s'estan produint a les Illes Balears.

Si a Catalunya la immigració ha produït preocupació en determinats àmbits sociopolítics, amb un increment del 3,3% (1990-2000), què no hauria de produir-se a Balears amb quasi un 20% d'augment poblacional? Tampoc no és poc el que augmenta el País Valencià, amb un 6,8%. Però en aquest últim cas, curiosament, no s'han produït debats públics i polítics sobre la qüestió, almenys particularitzats i més enllà del debat general espanyol.

Balears presenta uns índexs de creixement que són tan enormes que resulten difícils de creure. Però són ben certs. Entre els anys 1990 i 2000 la població ha passat de poc més de 700.000 habitants a quasi 850.000. Pràcticament un 20% d'increment.

Si estudiem el quadre de la projecció de l'evolució de la població, ràpidament veurem que, en tots els casos, el gran increment, el bot, es produeix durant la segona meitat de la dècada dels noranta.

La comparació entre 1990 i 1995 ja fa ressaltar el cas balear (2,89%) sobre Catalunya (0,24%) i el País Valencià (1,49%). El següent quinquenni, ja dispara l'índex balear a quasi el 10% d'increment, mentre que el valencià no arriba a 5,5% i el català frega el 2%.

I el pur deliri del creixement demogràfic balear s'obté si donam per bona la projecció feta per l'INE en vistes al 2005 i la comparem amb l'any 1990. Estam parlant, doncs, d'un període de temps de només quinze anys. Entre tres i quatre períodes legislatius, comptat en temps polítics. Doncs bé, en aquesta dècada i mitja, Catalunya augmentarà la seva població un 4,58%, que no és poc; el País Valencià un 10,81%, que és molt... i Balears fregaria un increment de població d'un 25%.

Igual com en el cas anteriorment citat, s'ha d'advertir que podria existir diferència entre la projecció i les dades finals l'any 2005.

En qualsevol cas, que un petit país com és Balears presenti en només quinze anys un augment poblacional d'una quarta part resulta, es miri com es miri, una enormitat.

La substitució lingüística i l'evolució electoral a les Balears

No és cap perill. No és cap amenaça. És la realitat. La substitució lingüística és un fet a Balears. L'enquesta feta pel Govern de les Illes Balears així ho posa de manifest. El sondeig demoscòpic fet entre juny i juliol passat, no ha estat fet públic en la part d'usos lingüístics. Va ser el *Diari de Balears* el mitjà que publicà en exclusiva aquests resultats el passat diumenge, dia 14 d'octubre.

Els resultats que dona l'enquesta són esfereïdors. Només el 38,2% dels balears parlen el català d'una manera habitual. Fa només una vintena d'anys la proporció era la inversa. El 42,7% avui parla castellà de manera habitual. Els que diuen parlar totes dues llengües per igual són el 17,8%. Resulta sorprenent que el 9% dels enquestats digui que parla habitualment una llengua distinta al castellà i el català. És a dir, que els "tercers idiomes" (sigui aquest l'alemany, àrab, xinès o qualsevol altre) comencen a tenir una importància considerable a Balears.

Per Illes, les Pitiüses són el territori més castellanitzat, atès que només el 27,7% dels enquestats a Eivissa i Formentera s'expressen habitualment el català, mentre que el 51,1% parlen en castellà. A Menorca el català encara manté una preeminència social com a llengua vehicular majoritària i és usat habitualment pel 56,9% dels menorquins, mentre que els qui opten pel castellà són un 25%. A Mallorca, les proporcions indiquen que el 37,7% parla normalment en català, mentre que s'expressen en castellà el 43,4%.

La capital illenca, Palma, per la seva part, presenta una caracterització d'usos lingüístics molt semblant a les Pitiüses. Només el 28,3% parla habitualment el català, mentre

que el castellà és la llengua vehicular del 48,7% dels palmesans.

Aquest panorama, que per primer cop es pot constatar gràcies a l'enquesta feta pel Govern de les Illes Balears, augura un futur no gaire optimista per a la llengua i cultura catalana a les Balears.

Tot i que el *Diari de Balears* no tingué accés a la part de l'enquesta en la qual es relaciona l'idioma d'us i el sentit del vot dels ciutadans, no sembla massa agosarat imaginar que deu existir una relació estreta entre la disminució de l'ús del català com a vehicle social de comunicació i el sostre electoral a què semblen haver arribat els partits nacionalistes a Balears i, també, les expectatives de vot que la mateixa enquesta els augura pel 2003.

Val a dir que l'enquesta no ha estat "cuinada", això és, no s'han fet projeccions d'escons. S'ha deixat que cada partit en faci la seva. Però cap no l'ha mostrada. Aquest setmanari, en converses amb membres de diversos partits del Pacte de Progrés, ha pogut conèixer les d'alguns estratègics de partits en vistes a les eleccions de 2003.

El comportament electoral (cal repetir que segons l'enquesta) confirmaria una tendència general a la baixa del nacionalisme. Així, Unió Mallorquina (UM) tendeix clarament a perdre suport, mentre que el Partit Socialista de Mallorca (PSM) no en perd tant, si bé la tendència serà també negativa. El mateix ocorreria amb el PSM menorquí, i els nacionalistes pitiusos continuaran essent marginals. La davallada del PSM podria ser especialment important, localment, a la capital, Palma. *M. P.*

El cas balear permet veure més o menys quin és el futur que espera als altres països catalans si la tendència immigratòria continua igual

I tot aquest fenomen es produeix en una situació en la qual les taxes de natalitat es mantenen molt baixes i les necessitats de mà d'obra són creixents. La setmana passada, la patronal catalana calculava en prop de mig milió de treballadors la mà d'obra que farà falta en pocs anys. A Balears, la pervivència de l'agricultura en bona part dependrà d'aquesta mà d'obra importada, sense comptar, òbviament, la que per milers i milers s'importa des d'Espanya i Llatinoamèrica per servir en hotels, restau-

rants, cafès, etc. Més o menys es repeteix el mateix fenomen en el País Valencià.

Així les coses, allò que s'ha denominat la "batalla demogràfica" té una resolució cantada des de fa temps.

El cas balear. El cas de Balears permet veure més o menys quin és el futur per als altres països catalans si la tendència immigratòria no para. Les Illes, en aquests moments, veuen desbordades les seves infraestructures. Les

carreteres no donen l'abast per la quantitat de vehicles que hi transiten (gairebé un vehicle per a cada habitant, la segona taxa més elevada del món, darrere de Singapur). El despoblament de les aules per part d'al·lots (i pares) desitjosos d'obtenir feines que semblen ben pagades per a edats joves, fa que la població universitària balear sigui insuficient alhora que s'abandonen els estudis secundaris. Es va creant així un mercat laboral en què serà progressivament majoritària la mà d'obra amb nul·la o baixa qualificació. El consum d'aigua requereix de cada cop més plantes dessaladores, amb el consegüent consum d'energia. El consum d'energia elèctrica cada any arriba a puntes que fan pols els rècords anteriors, i això suscita el debat sobre la necessitat de més centrals elèctriques. L'assistència sanitària pública està col·lapsada perquè, òbviament, no

JORDI PLAY

L'allau immigratori pot crear un mercat laboral en què sigui majoritària la presència de mà d'obra amb nul·la o baixa qualificació.

ha augmentat el nombre de llits hospitalaris públics al ritme, ni prop fer-hi, de la població. El mateix passa amb els serveis educatius, en els quals serien necessàries inversions en infraestructures per a les quals, senzillament, no es disposa de doblers. L'increment de població du aparellat l'expansió de bosses de pobresa i misèria com mai no s'havien vist a Balears. Al respecte, es produeix una circumstància del tot nova. Enmig d'una fase econòmica expansiva s'han multiplicat de tal manera aquestes bosses d'exclusió que els serveis socials institucionals, de l'església i de les ONG no donen l'abast. Tothom es fa ara la mateixa pregunta: què passarà quan la situació econòmica no sigui tan bona o directament sigui de recessió?

Quant als efectes sobre la cultura i llengua pròpia, així com les hipotètiques implicacions polítiques i electorals, conculsteu el requadre adjunt.

I davant tot això, què es pot fer? Aquesta és la pregunta que tot el món polític, cultural i social es planteja. Fins ara no hi ha respostes clares. De fet, fins l'estiu passat ni tan sols se'n parlava. Com que és un tema tan delicat, totes les forces polítiques, socials, sindicals i culturals n'han fugit com del dimoni.

Va ser Unió Mallorquina el partit que aquest estiu va anunciar formalment a tots els membres del Pacte de Progrés la necessitat d'establir "sostres poblacionals". L'Obra Cultural Balear (OCB), fa quinze dies, va presentar un estudi demogràfic que, com a conclusió i en pa-

raules del president de l'entitat, Antoni Mir, advertia que Balears viu sota "una bomba demogràfica".

A l'esquerra no hi ha respostes. La col·lecció Esquerra Unida-Els Verds es nega per principi a parlar de "sòtils poblacionals", argumentant que el problema no és la immigració, la qual, diuen, és la conseqüència d'un sistema econòmic que requereix importar mà d'obra. El PSIB i el PSM, tot i estar d'acord amb mesures restrictives severes en la construcció, de les quals se'n derivarien hipotèticament frens a la immigració, no accepten les tesis d'UM. El PP, per la seva banda, no té una posició gens clara.

El que és clar, això sí, és que la Llei d'Estrangeria permet, en teoria, compartir les quotes d'immigració per comunitats autònomes. Això mateix és el que va manifestar el president, Francesc Antich, dient que, en tot el cas, es podria demanar que el Govern Aznar assumís la seva responsabilitat.

Però és clar, els partits que han criticat amb força duresa la Llei d'Estrangeria, com l'esquerra balear governamental, com poden demanar ara l'aplicació d'aquesta llei per establir a les Illes quotes d'immigració estrictes?

Tot plegat una situació molt complexa que no té solucions fàcils ni, a hores d'ara, tampoc difícils. Mentrestant, cada nova dada d'immigració que es coneix deixa petita l'anterior.

Miquel Payeras

D a r r e r d i u m e n g e d ' O c t u b r e
42è Aplec del Puig

Diumenge 28 d'octubre de 2001, a partir de les 11 hores,
a la muntanyeta "de la patà", al Puig (l'Horta)

Per la terra, l'aigua i la llibertat. Independència!

Parades, taller infantil, paelles, bar.

Parlaments:

Antoni Marzo, Plataforma Anti-Base OTAN de Bétera

Francesc Gas, Plataforma en Defensa de l'Ebre

Núria Cadenas

Josep Guia

Actuació del Grup de Danses de Figueroles i del grup musical Eskaramussa Folk

Internet: <http://www.estelnet.com/psan>

E-mail: psan@estelnet.com

PSAN